

PĂDURILE SECULARE DE LA STRÂMBU BĂIUȚ ULTIMII GIGANȚI AI MARAMUREȘULUI

Text: Radu Grigore Vlad

Colaboratori: Maria Mihul, Ioana Bețianu

Credite foto: Timur Chiș, Radu Gelu, Angelescu Ștefan, Radu Vlad, George Dinicu.

Harta: Moisa Constantin

Grafica: Artisia DeSign, Dana Bacs Balea, Norbert Damian

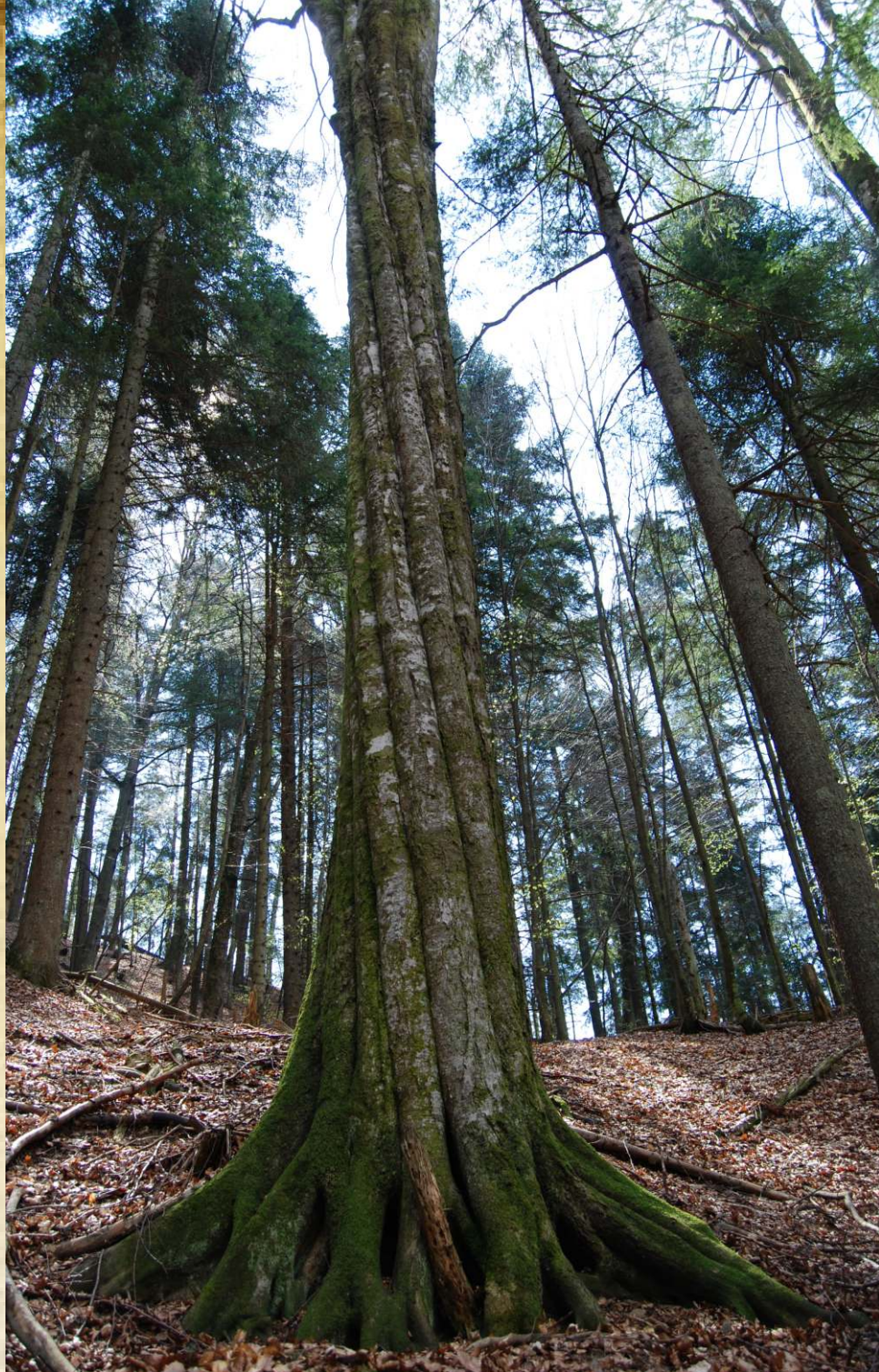
Tipar: SC Exmotion SRL

Ultimele păduri seculare ale Europei

Pădurile seculare cu caracter cvasivirgin de la Strâmbu Băiuț reprezintă unele dintre puținele zone naturale intacte din Maramureș, România și chiar din Europa, care ne permit înțelegerea, printr-o lecție vie, a tainelor universului pădurii.

Din cauza gospodăririi iraționale de-a lungul istoriei, pădurile seculare au dispărut în țările dezvoltate, iar în ecoregiunea Dunăre-Carpați ele constituie mai puțin de 0,3 % din suprafața totală.

Astfel, datorită celor 1400 de hectare de păduri seculare identificate de WWF în zona Strâmbu Băiuț – Lăpușul Românesc – Groșii Țibleșului, Maramureșul se poate lăuda cu un adevărat tezaur natural ce aparține patrimoniului național și chiar celui european.

Fag multisecular în păduri de amestec - V. Văratecului

Pădurile seculare – esențiale pentru păstrarea identității Maramureșului

Dacă în Maramureș se poate vorbi despre o „civilizație a lemnului”, atunci trebuie să se înțeleagă că istoria, filosofia de viață, cultura și tradițiile maramureșene sunt indisolubil legate de pădurea care le adăpostește.

© foto: Chis TIMUR

Biserică de lemn sec.XVII - Oncești

© foto: Chis TIMUR

Gospodărie de lemn - Poiana Botizei

Se spune că Maramureșul și-a dăltuit istoria în lemn. Elementele decorative sculptate în lemn nu au doar rol de înfrumusețare, ci sunt simboluri cu rădăcini puternice în istorie.

Bisericile de lemn se întâlnesc aproape în fiecare sat, iar 8 dintre acestea aparțin patrimoniului UNESCO.

Numai patrundând misterele acestor păduri naturale care odinioară acopereau întreaga regiune, se poate înțelege care a fost sursa de inspirație, materie și energie în viața comunităților locale, de-a lungul istoriei.

© foto: Radu VLAD

Păduri unice în Munții Carpați

Pădurile seculare de la Strâmbu Băiut se disting prin arbori cu dimensiuni record - diametre de peste 1,5m și înălțimi de peste 50m.

Zona Băiut găzduiește păduri de amestec naturale cu o diversitate compozițională excepțională: fag, brad, molid, paltin de munte, frasin, ulm, arțar, carpen, mestecăn etc.

Aceste păduri adăpostesc ecosisteme forestiere rare și habitate prioritare la nivel european.

Fag multisecular diametru 1,7m, înălțime 48m - V. Sălătrucoasa

Prin ce se disting pădurile seculare?

© foto: Chis TIMUR

Schimb de generații în păduri naturale

© foto: Radu VLAD

Păduri de amestec cu paltini - V. Râuoia

Studiile de specialitate atribuie pădurilor seculare cu caracter cvasivirgin următoarele elemente definitorii:

- În compoziția ei, pădurea trebuie să includă elemente de toate vârstele, începând de la plantule și până la arbori multisecolari (arborete pluriene). Prezența în pădure a tuturor generațiilor de arbori demonstrează faptul că intervenția omului nu a avut loc sau nu a fost atât de puternică, încât să destructureze ecosistemul.
- Trebuie să existe arbori foarte bătrâni, ajunși la limita fiziologică de vârstă (în cazul bradului, peste 500 de ani), aflați în curs de uscare și caracterizați prin dimensiuni impresionante. Absența acestor arbori demonstrează faptul că în trecut aici au avut loc exploatări masive și că, între timp, natura și-a “cicatrizat rănila”, tinzând din nou spre un echilibru dinamic.
- Prezența lemnului mort doborât și “pe picior”, aflat în toate stadiile de descompunere.
- Suprafața minimă de cca. 50 hectare, dispusă compact, conturată de limite naturale (văi, culmi, pâraie, liziera pădurii), care să-i permită stabilitatea împotriva factorilor abiotici (ex: vânturi puternice) și capacitatea de autoreglare ca sistem ecologic dinamic.

Lemn mort - traseu tematic Valea Văratecului

- Lipsa intervențiilor majore ale omului. Astfel, este de așteptat să nu existe urme de exploatare a masei lemnoase sau a altor resurse naturale (humus, turbă, fructe de pădure, pășunat, etc) care să ducă la alterarea structurii sau influențarea semnificativă a proceselor ecologice care guvernează ecosistemul.

Bradul

specia purtătoare de istorie

Bradul (*Abies alba*) din zona Băiuț are o proveniență deosebită, reunind o structură genetică ce se distinge printr-o creștere impresionantă și o rezistență mare împotriva factorilor dăunători externi (rupturi de zăpadă, doborâturi de vânt, atacuri de insecte, putregai, etc).

Exemplele de brad din pădurea de la Strâmbu Băiuț sunt cu atât mai valoroase, cu cât pădurile de brad din România s-au redus considerabil ca suprafață, în ultimele decenii.

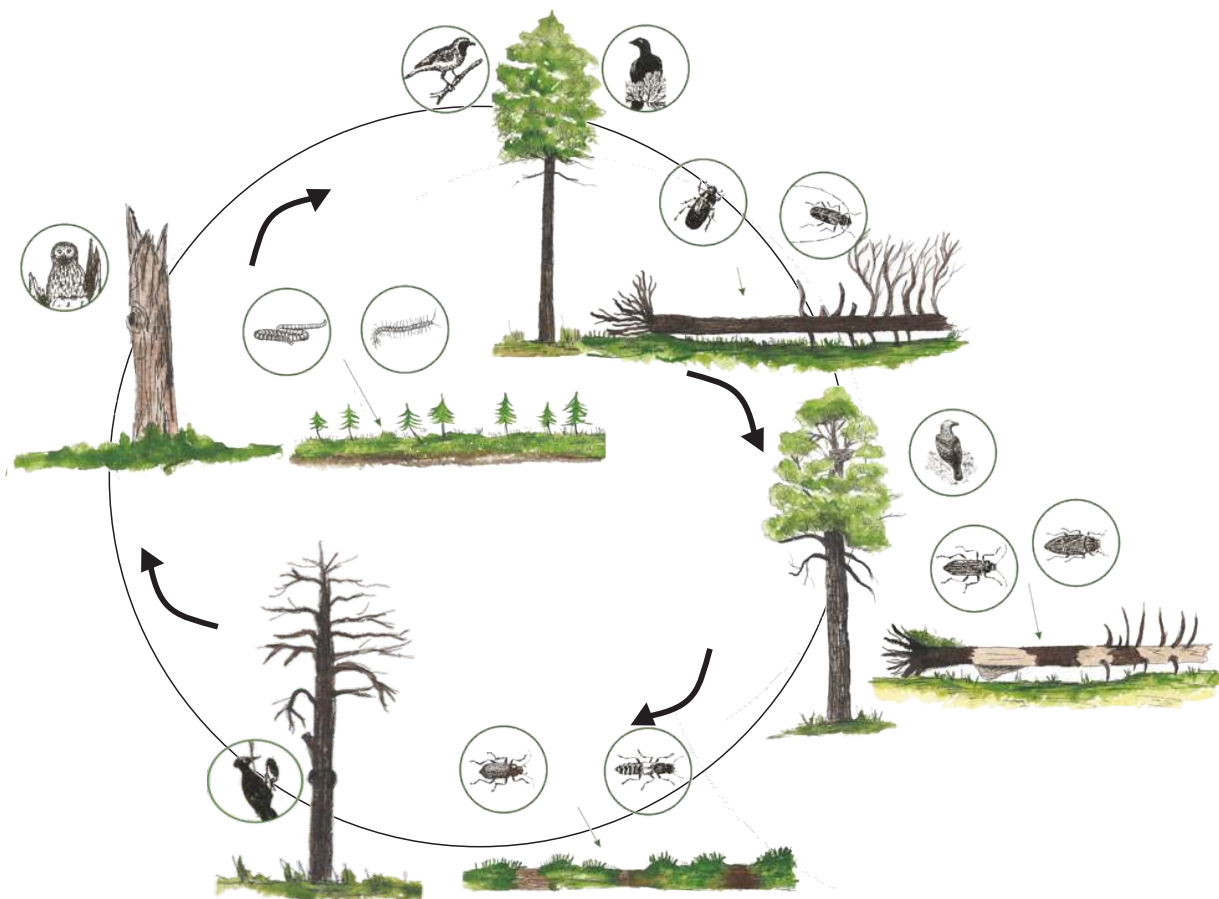
© foto: Radu VLAD

Viața de după moarte a arborilor

Fiecărui stadiu de descompunere al lemnului îi sunt asociate diferite categorii de specii colonizatoare. Astfel se creează o mare diversitate de specii și, implicit, creșterea stabilității ecosistemelor.

Descompunerea lemnului este un proces de durată ce poate ajunge (în funcție de specii și condițiile naturale) la câteva zeci de ani.

Prin acest proces, pe lângă energie se eliberează în ecosistem substanțele nutritive necesare consumatorilor și în final “reciclarea/reîncarcarea” elementelor chimice.

Pădurile seculare - casa unor specii amenințate

© foto: Radu VLAD

Datorită faptului că aceste habitate forestiere păstrează o structură intactă și asigură liniștea necesară, în interiorul ei viețuiesc toate speciile de animale care corespund condițiilor de vegetație existente în această regiune. Astfel se constituie ca un adevărat „rezervor de biodiversitate” adăpostind totodată o serie de ecosisteme, plante și animale care în alte părți ale Europei au dispărut tocmai din cauza gospodăririi iraționale.

Aceste specii vor putea supraviețui numai dacă le vom păstra habitatele naturale!

© foto: Chris TIMUR

© foto: Gelu RADU

Ursus arctos (ursul brun)

© foto: Chis TIMUR

Rana temporaria (Broască roșie de munte)

© foto: Ștefan ANGHELESCU

Salamandra salamandra (salamandă)

© foto: Ștefan ANGHELESCU

Ciconia nigra (barza neagră)

Lemn mort- păduri vii

Materia organică (lemnul, frunzele, fructele, vegetația ierboasă) acumulată în procesul de fotosinteză reprezintă, mai departe, singura sursă de energie și elemente nutritive pentru restul speciilor din ecosistem.

În pădure, lemnul reprezintă principala cantitate de biomasă și astfel se constituie ca bază a piramidei trofice în ecosistemele forestiere.

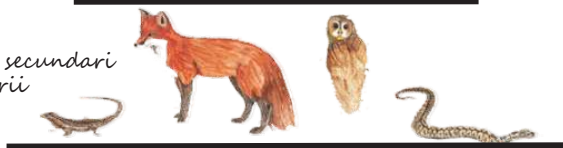
Arborii morți adăpostesc mai multă viață decât cei vii

Prin descompunerea lemnului, pe lângă produșii intermediari și cei finali are loc eliberarea de energie în lanțul trofic al ecosistemelor. Această energie poate să ajungă până la 3 - 5 calorii pentru un gram de substanță uscată descompusă.

Consumatorii tertari
Pradatorii

Consumatorii secundari
Pradatorii

Consumatorii primari
Ierbivorele

Lemnul stă la baza piramidei trofice

Păduri naturale și păduri gospodărite

Păduri naturale se evidențiază prin:

- biodiversitate ridicată;
- stabilitate împotriva factorilor externi (vânt, atacuri de insecte);
- eficiență antierozională și hidrologică;
- sechestrarea unor mari cantități de Carbon
- dinamica naturală a ecosistemelor oferă oportunități pentru cercetarea științifică și un model pentru gospodărirea durabilă a pădurilor.

Pădurile gospodărite se caracterizează prin:

- calitate net superioară a masei lemnoase;
- randament maxim în ceea ce privește producția sortimentelor de lemn dorite;
- accesibilitate;
- structuri care îndeplinesc funcții cu rol economic /social pentru comunitățile locale.

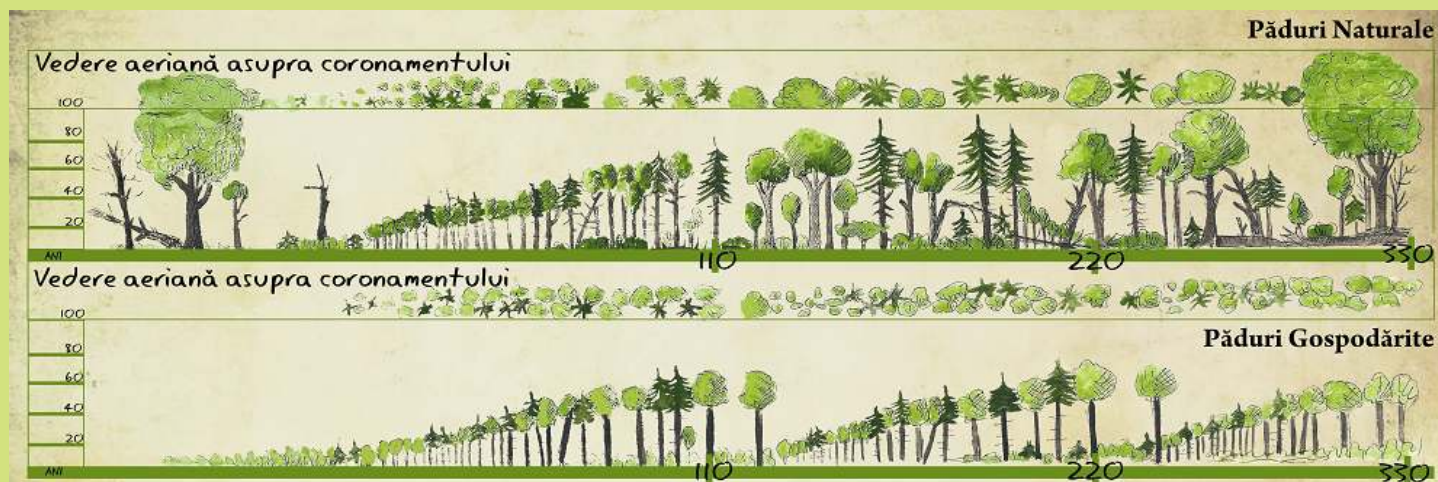
Păduri naturale

© foto: Chis TIMUR

Păduri gospodărite

© foto: Radu VLAD

Succesiunea generațiilor în păduri naturale și gospodărite

Pădurile seculare și dezvoltarea durabilă a comunităților locale

Pe lângă importanța ecologică și științifică, aceste păduri au potențialul de a deveni obiective turistice de interes ridicat, capabile să impulsioneze dezvoltarea durabilă a comunităților locale.

Dezvoltarea responsabilă a turismului și chiar turismul științific pot să reprezinte o alternativă pentru valorificarea responsabilă a acestor valori naturale.

© foto: Chris TIMUR

Această publicație a fost realizată de WWF Programul Dunăre-Carpați România, în cadrul proiectului “Pădurile Seculare de la Strâmbu Băiuț – Ultimii Giganți ai Maramureșului”, proiect finanțat de Guvernele Islandei, Principatului Liechtenstein și Norvegiei prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European.

Noiembrie 2010

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Mecanismului Financiar SEE.

© World Wide Fund for Nature, Danube-Carpathian Programme Romania 2010

De ce existăm
Pentru a stopa degradarea mediului înconjurător și pentru a
construi un viitor în care oamenii trăiesc în armonie cu natura

www.wwf.ro